

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrtice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

„Slovenska Matica“ v Ljubljani in njene knjige za l. 1889.

Naši slovstveni družbi „Slov. Matica“ v Ljubljani in „Družba sv. Mohorja“ v Celovci ste ravno pred Božičnimi prazniki razposlali svoje knjige za leto 1889. Udje obeh družeb so ž njimi gotovo zadovoljni, kajti obe ste letos svojemu namenu jako primerne knjige izdali.

Ker se nadjam, da bode o „Družbi sv. Mohorja“, kakor druga leta, tudi letos kdo drugi primerno besedo spregovoril, hočem s temi vrticami samo na „Slov. Matico“ v Ljubljani in na njene knjige za leto 1889, opozoriti. „Slov. Matica“ je slovstveno društvo za bolj omikane Slovence, recimo na ravnost: društvo za slovensko razumništvo, zato priobčuje tudi bolj učene knjige in spise, kakor družba sv. Mohorja, ki je namenjena priprostemu ljudstvu. Razumništva je sicer manj, kakor priprostega naroda, a tako malo pa ga vendar ni, da „Slov. Matica“ ne bi mogla dobiti še enkrat ali dvakrat več udov, kakor jih zdaj ima.

V preteklem letu je „Slov. Matica“ imela 1909 udov, med temi iz Malega Štajarja ali lavantinske škofije samo 425. Ako imenik udov natančneje pregledamo, najdemo često, da še tu ali tam manjka kateri duhovnik, mnogo učiteljev in jako mnogo uradnikov, in ravno v teh stanovih je iskati našega razumništva. Ker po Malem Štajarju „Slov. Gospodar“ hodi v vsako vas in obiskuje vse imenitniše hiše, zato koledujem ob novem letu ravno v tem listu za „Slov. Matico“ ter ob enem opozarjam na njene ravno izišle nove knjige.

Vsak ud „Matice slovenske“, ki plačuje na leto 2 fl., dobil je za leto 1889 tri knjige obsegajoče 54 tiskanih pol. Prva knjiga je običajni „Letopis za l. 1889“, ki se odlikuje po temeljitih sestavih in različnih strokah posvetnih znanosti. Prof. Simon Rutar popisuje „Prazgodovinske izkopine po Slovenskem“ in „Kosovo polje“, Janko B. pripoveduje „Ženitvanjske

običaje Belih Krajncev“, J. Steklasa kaže zanimivo zgodovinsko podobo „Herbart Turjaški“ in J. Šubic podaja obširno razpravo o fotografiji. Na koncu letopisa pa se nahaja, kakor vsako leto pregled novih slovenskih časnikov in knjig, poročilo o odborovem delovanju in imenik udov, razvrščen po škofijah in dekanijah.

Druga knjiga je prvi del „Dušeslovja“, ki ga spisuje dr. Fr. Lampé. „Slov. Matici“ moramo čestitati, da si je pridobila za modroslovska dela takega sodelavca, ki razume tudi težavne in visoke resnice tako poljudno razlagati in nam že s svojim imenom jamči, da bodo ti modroslovski spisi v dobrem duhu pisani. Bog mu daj le zdravja in dobre volje, da nam po že narejenem načrtu spiše knjige za celi modroslovski sistem! To bode velika čast in duševna korist za „Slov. Matico“ in za slov. narod. Ker pa je modroslovje, če tudi silno koristna znanost, v naših srednjih šolah še pepeluška, zato priporočam vsakemu najprej dobro prečitati „Vvod v modroslovje“ od istega pisatelja, katerega je „Matica slovenska“ pred dvema letoma izdala.

Tretja knjiga je drugi del „Erjavčevih izbranih spisov“. Erjavčeve spise smo že raztresene po časnikih radi čitali, še ljubši pa so nam v teh dveh zvezkih, ki jih je „Slov. Matica“ izdala. Pisatelju Erjavčevega življenja radi pritrdimo, da je Erjavčevo pero bilo vedno čisto, da ni nikoli zapisal nobene besede, ob katero bi se mogel kdo spodtikati v moralnem ali etičnem obziru. To je velika pohvala za pokojnega Erjavca in želimo, da bi si tako pohvalo iskali vsi naši pisatelji. Sicer pa lahko o vseh Matičnih knjigah trdimo, da krščanskim načelom nikjer ne nasprotujejo, in imena odbornikov so nam porok, da se to tudi ne bo godilo. Z ozirom na vse to pa je slov. razumništva dolžnost, da „Slov. Matico“ podpira s tem, da jej v obilnišem številu pristopa in njene knjige razumno in marljivo čita, potem bodo se spolnile Cimpermanove želje o petindvajset-

letnici „Slov. Matice“, da bode iz njenega hrama odsevala luč prosvete po celi Sloveniji.

J. S—a.

Izvolitev lavantinskih škofov.

(Dalje.)

Ko so bili tedaj novi škof potrjeni, ogласi se znova njih opravitelj dr. Kaserer in pravi: „Slednjič še je moja dolžnost, prevzvišeni knez in nadškof, da te ponižno prosim: blagovoli zapovedati, naj se zdaj potrjenemu škofu in knezu lavantinskemu Mihaelu, kakor je to navada, napiše listina, v kateri se naj potrjenje zabeleži, da se tako danšnjega slovesnega čina spomin za bodoče čase ohrani.“

Nadškof odgovorijo: „To tedaj zapovemo.“

Ker so se tedaj gospodu opravitelju izpolnile vse želje, je zavoljo tega najpred dolžno hvalo pel svojemu nadškofu, a potem tudi novemu škofu čestitko spiel.

Prečastnemu nadškofu se je tako-le zahvalil: „Slobodno smo veseli, da so se nam danes vse naše srčne želje izpolnile; dopusti tedaj blage volje, gospod knez in nadškof, da ti izrekam v imenu lavantinske škofije, katerej si oskrbel novega pastirja, najtoplejšo zahvalo. Danes gotovo srca Lavantincev, dasi niso prisotna v tej škofijski cerkvi, hvaležno bijejo ter pripoznavajo, da si jim dober ter očetovsko za nje skrbiš, ker njim pošlješ tega-le moža izrstnega, katerega so si brž vsi skup želeli, pa tudi goreče prosijo in molijo Boga, naj se nad teboj razlije obilni blagoslov božji ter te naj nam ohrani čvrstega in zdravega do najskrajnije starosti.“

Častitki našega novega škofa pa je to-le suknjico oblekel: „Zdaj se naj še podvizam, da tebi, prevzvišeni knezoškof, moj premilostni gospodar, ki si tedaj povzdignjen v visoko škofijsko čast, spodobno čestitam terti prvence častitek darujem. Ker si visoko stopinjo te premenitne službe zavoljo velikih in izrednih svojih zaslug po vsej pravici dosegel, trdno upam in želim, kar gotovo tudi želijo vsi prisotni izborni svedoki in gostje, naj bo ta visoka čast in pretežko breme, naloženo tvojim ramenom, v blagor tvoji in tvojih tebi izročeni ovčic. Naj te doma Lavantinci preveselo in svečano vsprejmejo, ne kakor tujca in inostranca, ampak kakor ljubljenea svojega in kakor znanca, ki je bil predrag že svojemu predniku, pa je tudi zavoljo svoje gorečnosti za katoliško reč zdaj vsem predobro znan.“

„Naj ti tedaj lavantinska škofija vedno blago in hvaležno srce ohrani, naj čreda tebi izročena rada posluša tvoj pastirski glas, da bo slednji in vsak, katerega ti je nebeški oče izročil, v njegovem imenu ohranjen, naj Bog tvojo setev obrani, da bodeš slednjič z vsemi,

ki so tvoji skrbi izročeni, deležen večnega veselja; vse pač, kar je dobrega in srečnega, naj ti želimo od Darilca najbogatejšega, po Gospodu našem Jezusu Kristusu, kateremu gre čast in hvala vekomaj. Amen.“

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Zima in konjereja.

V času trde zime ni za konje veliko dela, ali za to jih vendar-le ne kaže pustiti v nemar ali jim streči samo v toliko, da jih preživimo. V tem bi bila le naša škoda. Kaj pa je torej storiti v tem času za konje? Najprej bodi nam skrb za hleve. V njih ne sme biti mrzlo, pa tudi ne zaduhel zrak. Zato je treba gledati na to, da je toplota blizo zmerom enaka, 12 do 14° R. zadostuje, tedaj naj je bo blizo toliko, kolikor je je treba človeku v hiši, pri lahkem delu. Čisti, zdravi zrak dé človeku dobro pa tudi živali in je torej treba, da se iz hlevov vsak dan izpravi gnoj in se iztrebijo scavnici žlebi. Ko bi pa pri tem še vendar le bilo preveč amonijaka v hlevu in to se čuti, ako silijo človeku ali živali solze v oči ali če postane sopenje težko, tedaj se naj vsako jutro vrže za lopato mavca ali gipsa pod živali. Mavec veže amonijakovec, osnaži zrak in po vrhu še drži gnojne snovi v gnoji in scavnici. To pa ju dela več vredna. Mali stroški za mavec se plačajo torej sami in to že samo v tem, da dobimo boljšega gnoja.

Kobile, izlasti tiste, ki so postale rano breje, dobivajo v tem času že širji život in ne smeš jih več jemati za kako težko delo, lahka vožnja pa jim ne škoduje. Težavniše delo, ki ga opravi kobila, škoduje vselej več ali manj mladiču, ki ga nosi. Na slabih cestah pa se naj nikoli ne vprega breja kobila, kajti oje, ki se sem ter tje zaletava, lahko jo udari v trebuh in ona ti izvrže ali pa se mladič vsaj kje kako oškoduje.

Za to pa je vselej skrbeti, da pride vsak dan taka kobila na zrak ter se tudi naj pusti, ako ni preveč mrzlo, nekaj časa vsak den na prostem, da se pregiblje. Kedar je na zajah gladko, stori gospodar dobro, ako raztrese nekaj slame, ali razmeče suhega gnoja po dvorišči, kjer se živina mudi.

Ni dobro za brejo kobilo, ako se privezuje k jaslim, ampak naj ostane prosta, vendar pa tako, da stoji sama, na prostoru, ki bi bil sicer za dva konja.

Tudi žrebetom ugaja, ako se pusté vsak den nekaj časa na prostem zraku; naj se pusté tudi nekaj časa na dolgi vrvi „v trab“ na desno in na levo. V tem pa glej na to, da se